

- (א) וינחם לא; ושי"ן,
- (ב) ופי עשה בה חבורה
- (ג) עיון עין ספק; ז"ל ולא
- (ד) אהרן; נה מהר"ם
- (ה) חולין פ"ה, ס' ב"ק מ"ג
- (ו) ב"ק ס"ט, ו' חולין
- (ז) אלה; ו' חולין פ"ה, ס' ב"ק מ"ג
- (ח) ולקמן כ"ג,
- (ט) במחולין קמ"ה.

תורה אור השלם

1 וכן תעשה להחמירו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת ארץ אשר האבד מפניו ומצאאתה לא תובל ליהתעלם; דברים כ"ג 2 יגיד עליו רעו מקנה אף על עולו; איוב לו לו 3 שלח תשלח את האם ואת הבנים תשחך לך למען ייטב לך והארבת ימים; דברים כ"ז 4 לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח כי עמייתך ולא תשא עליו חטאת; ויקרא ט"ו 5 כי תראה חמור שואג רבץ תרחם משאו ותרבץ מעזב לו עזב תעזב עמו; שמות כ"ג 6 לא תראה את חמור אחיך או שורו בפלים בדרך והתעלמת מהם הקם הקם תקים עמו; דברים כ"ד

הגהות הגר"א

[א] נה' ופיה רועה בין הכרמים וי"ג פסוקים בספרו כר"ף ופי' (ועמ"ש רדב"ז נה"ט סי' רמ"א סי"ק ה:)

רבינו חננאל

איסטרא. אמר רבה אמר קרא לכל אבידת אחיך לרבות אבידת קרקע: קתיני וישא רועים בדרך איה אבידת הא רעים בדרך ורועים בכרמים אבידת איה. וקתיני סיפא אבידת בכרמים הרי זו אבידת הא רועים איה אבידת קטיני וישא אסיפא. ופיק רבא הכי רצה חבורה כלפי השדה אבידת איה וחיוב להחזיר. רצה ופניה כלפי המרינה איה אבידת רועה בדרך ואפי' רועה בכרמים איה אבידת אבל יש בה אבידת קרקע שאוכלת המורות ומפסדת הכרם והאי דקתיני רצה בין הכרמים והיא אבידת באבידת גופה כי בריצה מכוין אותה ומורת הכרם ויעושין בה חבורות והו' פי' מסתקבא כי סיקוב זה לשון חבורה הוא. (ב) והא דתניא רועה בכרמים איה אבידת בכרמים כותי' אבידת קרקע ליכא דהא קרקע כותים הוא. אבידת גופה ליכא דהא רועים מעט מעט והילוכם בניחותא ואין סיקוב. השב אפי' ק'

(א) ע"י לעיל ד' מ ע"ב נ"ד רעיו נגי' לא אלמתי' ע"ס משום דמסקי' ל'י למלתא.

אסרטיא. לרך כנושה לרצים: ששופין ונאין. לשדה חציו: **אמר רבא לכל אבידת גו'.** מילתא באפיה נפשיה היא דאמרה רבא צבי מדרשא: **מאי למומרא.** ומיפוק ליה משום עומרין שיטין בכלל אבידה דדמו לפרטא דשה ושלמה ולמה לי לכל לרצוניה: רועה

בדרך. איכא תרתי למעלותא חדא דרועה ועוד דאלפיו רנא לא מסתקבא. לכה צין הכרמים איכא תרתי לגריעותא חדא דרנא ועוד דכרמים מסקבי לה. לכה בדרך איכא חדא לגריעותא דרנא ומתקלקלת צריעותא אי נמי תלך למרחקים. רועה צין הכרמים חדא לגריעותא דזימנין דמסתקבא: והא כחציוה גופה כו'. מפרש ואזיל לה: **כחציוה קרקע.** וחיוב להוואיה משום הפסד כרמים (גרינו ולחורכמו מנין. דהויא דהשדע ופטור: דעס בעליהם. לומר לו שמור פרטך שהחזרתי לגינתך שמאלתיה אוצרת: הכל לריך דעס בעליהם. גנג גולן וד' שומרים שהשיבו לריכיך להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים באחריותן לדין דידע שחלדה ולא ידע שהושדה לא מור כה ולא מאחילה: שלח. לגבי שלוח הקן: פרטי זמני. ואכן תנין שלחה וחזרה שלחה וחזרה אפי' ארבע וה' פעמים חייב: לדבר פרשום. שאין לריך לפסור אלף לאוכלה: לדבר מלוה מנין. היה לריך לטור צו את המלועע מנין שאסור צאם על הצנים ת"ל תשלח: עוז סעוז. פריקה: פקס סקים. טעינה: חסרון כים. שהצנחה מתקלקלת: משום דצנכה. שנותנין לו שחר. דליכא למ"ד לקמן (דף נ"ג). טעינה צנכה פריקה נתנס: לא מסיימי קראי. הי משמע טעינה והי משמע פריקה ואי כתב חדא הוה אמינא לפריקה אתא אלף טעינה לאם כתב רחמנא ארך לטעינה: למה לי למכתב אבידה. השבת אבידה לכתוב או הוה לו הוה וליגמר מניה דהא כוליה אזהרת ממון ישראל הוה: **צערא דמרה.** הוה העומד עס ואין יכול לטעון לצדו וכן לפרוק: דליפא למרה צדסה. שיערס צצנצנחה: דליפיה

קורדום בצד גדר. פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נטל): **למה לי למכתב רחמנא פריקה בו'.** אין לפרש למה לי דכתב כוליה קרא דפריקה או דטעינה דא"כ הכי קאמר אי אשמועינן טעינה דצנכה הא משמע לקמן (דף נ"ג).

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

באסרטיא ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה כוליה בצד גדר ופרה רועה בין [א] הכרמים אין זו אבידה ג' ימים זה אחר זה הרי זו אבידה יראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גדר בפניהם אמר רבא לכל אבידת אחיך ילרבות אבידת קרקע א"ל רב חנניה הרבא תניא דכסייע לך ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גדר בפניהם א"ל אי משום הא לא אי דאיכא עומרין מאי למומרא לא צריכא דאית בה עומרין דצריכי לארעא מהו דתימא כיון דצריכי לארעא כי גופה דארעא דמיין קמ"ל: מצא חמור ופרה [וכו']:

הא גופה קשיא אמרת מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה רועין בדרך הוא דלא הוה אבידה הא רצה בדרך רועה בין הכרמים הוה אבידה אימא סיפא חמור וכליו הפוכים ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה רצה בדרך רועה בין הכרמים הרי זו אבידה א"ל אמר אביי יגיד עליו ריעו תנא רועה בדרך דלא הוה אבידה והוא הדין לרועה בין הכרמים תנא רצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו

כרבי שמעון לא מסיימי קראי. תימה דלקמן (דף נ"ג). משמע דקרא דנופליס בדרך לא מסכים לר"ש דהוי טעינה דטעינייהו עלייהו משמע ואי לא כתב אלף חד הוה מוקמי ליה צפריקה אלף קרא דריונן תחת משאו לא משמע לכ"ע אלף צפריקה וכשנכתבו שניהם ע"כ גם לר"ש קרא דנופליס בדרך הוי טעינה וא"כ לר"ש לא יכתוב אלף חד יתורא לאין בעליו עמו בקרא דנופליס בדרך וי"ל דריונן תחת משאו נמי לא מסיימי לר"ש דלפטר למשמע דטעינה דר"ש שאין הרבה בני אדם לטעון מכבוד המשו על הצנחה ורוצנת ולקמן לא אכטריך למימר דלא מסיימי אלף אקרא דנופליס בדרך והא דפריך לקמן (דף נ"ג): והא וחדלת צפריקה הוה דכתיב לא הוה אלף אליצא דרנצנן דלר"ש מלי מהויו צטעינה:

רבי שמעון לא מסיימי קראי. תימה דלקמן (דף נ"ג). משמע דקרא דנופליס בדרך לא מסכים לר"ש דהוי טעינה דטעינייהו עלייהו משמע ואי לא כתב אלף חד הוה מוקמי ליה צפריקה אלף קרא דריונן תחת משאו לא משמע לכ"ע אלף צפריקה וכשנכתבו שניהם ע"כ גם לר"ש קרא דנופליס בדרך הוי טעינה וא"כ לר"ש לא יכתוב אלף חד יתורא לאין בעליו עמו בקרא דנופליס בדרך וי"ל דריונן תחת משאו נמי לא מסיימי לר"ש דלפטר למשמע דטעינה דר"ש שאין הרבה בני אדם לטעון מכבוד המשו על הצנחה ורוצנת ולקמן לא אכטריך למימר דלא מסיימי אלף אקרא דנופליס בדרך והא דפריך לקמן (דף נ"ג): והא וחדלת צפריקה הוה דכתיב לא הוה אלף אליצא דרנצנן דלר"ש מלי מהויו צטעינה:

מוסף רש"י

אין לי אלא לביורה. השב השנה מעליפתא משמע. לגינתו ולהורבתו מנין. דקמי ליה למואל בהשנתי לנתנין דבעליס (ב"ק נ"ג). הכל צריכין דעת בעליהם. גונג וגחל או אחר מהצנחה שומרין שהחזירו לריך להודיע לבעלים ואם לא הודיע חייב המחזיר באחריותו (שם). שלח אפילו מאה פעמים משמע. שלח נטלם משמע ורבי דמשלח לכי הוה דלתא אין לי. לריך שלוח אלף לדבר השטות. לדברי מצוה. כגון קו ילדת ותיסה מנוע (חולין קמ"א).

רבינו חננאל (תמשיך) פעמים תשיבם אפי' ר"א הכל צריכין דעת [בעליהם] חזין מהושבת אבידה (לבעליהם) שהיו ירבתה החזרה בה השבות הרבה. וכן שלח תשלח את האם חייב לשלחה אפי' ק' פעמים ואפי' צריך לה לדבר מצוה כגון טהרות אפי' הכי חייב לשלחה האם וכן דין הוכח תוכיח אפי' ק' פעמים ואפי' תלמיד לרב. וכן עובד תעובד וכן הקם תקים בין בעליו עמו בין אין בעליו עמו

(א) ע"י לעיל ד' מ ע"ב נ"ד רעיו נגי' לא אלמתי' ע"ס משום דמסקי' ל'י למלתא.

עין משפט

קנה א ב מיי פט"ו מהל' אבידה הלה 3 ה סגנ עשין עד טושי"ע ח"מ קי' רק טעף ט': קנה ג ד מיי עס פ"יא הלה כ סגנ עס טושי"ע ח"מ קי' רנט טעף ט': קנה ה ז ח מיי פט"ו עס הל' ג ד סגנ עס טושי"ע ח"מ קי' רכא טעף ט': קנה ט י מיי עס פ"יא הל' ז טו סגנ עס טושי"ע ח"מ קי' רכא טעף ט': קנה כ מיי פ"ד מהל' גניבה הל' י ועין בהשגות ובח"מ ופ"א מהל' גניבה הל' ח סגנ עשין ע"א טושי"ע ח"מ קי' עה טעף ט': קנה ד מיי פ"א מהל' אבידה הל' טו סגנ עשין עד טושי"ע ח"מ קי' רכא טעף ט': קס מיי פ"ג מהל' שמהיה הל' ה סגנ עשין ע"א טושי"ע ח"מ קי' רכא טעף ט': קסב ז ע מיי פ"ו מהל' דעות הל' ז סגנ עשין יא: קסג פ צ מיי פ"ג מהל' רוצח הל' ח סגנ עשין פא טושי"ע ח"מ קי' רעט טעף ז:

מוסף רש"י

אין לי אלא לביורה. השב השנה מעליפתא משמע. לגינתו ולהורבתו מנין. דקמי ליה למואל בהשנתי לנתנין דבעליס (ב"ק נ"ג). הכל צריכין דעת בעליהם. גונג וגחל או אחר מהצנחה שומרין שהחזירו לריך להודיע לבעלים ואם לא הודיע חייב המחזיר באחריותו (שם). שלח אפילו מאה פעמים משמע. שלח נטלם משמע ורבי דמשלח לכי הוה דלתא אין לי. לריך שלוח אלף לדבר השטות. לדברי מצוה. כגון קו ילדת ותיסה מנוע (חולין קמ"א).

(א) ע"י לעיל ד' מ ע"ב נ"ד רעיו נגי' לא אלמתי' ע"ס משום דמסקי' ל'י למלתא.